

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás
Vyšlo: 29.3.2010
Číslo: Ročník 20 (2010), Číslo 1
Sekce: Z knihovnických organizací
Název článku: Povídám, povídám pohádku...
Autor: Markéta Poživilová
Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=1132>

Povídám, povídám pohádku...

Markéta Poživilová

Po skončení valné hromady SKIP regionu 08 se nejprve v sále SVKHK, později v dětském oddělení KMHK Kukleny konal první díl plánovaného cyklu o umění vypravěčském.

Lektorem úterního workshopu byl skvělý vypravěč MgA. Martin Hak (absolvent Divadelní fakulty JAMU Brno v oboru Dramatická výchova). Během několika málo hodin z nás udělal zapálené vypravěče - snaživce. A všem účastníkům, kteří se cítili nejistě, až trapně jako já, měli trému a přišlo jim, že jejich interpretace části Perníkové chaloupky nestála za nic, musím prozradit jednu moc, moc důležitou věc. Celé naše snažení totiž sledoval můj desetiletý syn, který byl naším vyprávěním naprosto fascinován a skvěle se bavil. A to je totiž odpověď na to, jestli to zkusit dál a zda splní svůj účel i vyprávění příběhu v našem amatérském podání.

Večer se pak bubnovalo s Petrem Šušorem, který v nás zase dokázal probudit rytmus, emoce a radost. A opravdu se nám všem báječně halekalo a bušilo do bubínků.

Lektorkou středeční dílny byla MgA. Jitka Oláh (absolventka DIFA JAMU v Brně) se svými studenty a navázala na program předchozího dne. Takže jsme opět potlačovali trému, rozvíjeli fantazii i své vypravěčské dovednosti a snažili se zdokonalovat ve vyprávění příběhů. A jestli se to podařilo, budou moci určitě brzy posoudit čtenáři v našich knihovnách.

Malý návod jak se "snadno a rychle" stát vypravěčem příběhů

Samozřejmě to není úplně snadné a rychlé, ale při troše snahy, fantazie a kreativity by to mohlo vyjít. Nejdůležitější je hodnocení posluchače, který bude ovšem naší neočekávanou interpretací příběhu tak ohromen a očarován, že bude jistě tolerantní k našim případným chybičkám.

Vypravěč je rybář v loďce. Z hlubin moře času loví dávné příběhy a jeho udice dosáhne i k takovému, co se ještě nestaly.

Nádherná výzva pro ty, kdož nevlastní udici, nikdy nic nechytily, ani to nezkusily. Takového sólokapra si prostě nemůžete nechat ujít. A věřte mi, přečíst Perníkovou chaloupku není totéž jako **vyprávět** Perníkovou chaloupku. Představte si dva obrazy:

obraz č. 1: knihovnice sedí s dětmi v kroužku a předčítá jim pohádku o chaloupce z perníku. (děti chvíli poslouchají... postupně se začínají ošívát, drbat, pošťuchovat, bloudí očima po celé knihovně, někteří si dokonce něco šeptají, holčička v červené mikině se snaží špičkou boty odlepit kus odstávajícího koberce, chlapeček vedle si svázal dohromady obě tkaničky od bot, atd.);

obraz č. 2: knihovnice sedí s dětmi v kroužku a **vypráví** jim příběh o chaloupce z perníku. Mění hlasy, používá přímou řeč, vytváří vlastní neočekávané obraty, chvílemi šeptá, vkládá dramatické pauzy, gestikuluje atd. (děti poslouchají, poslouchají... občas se zasmějí, občas reagují na otázku, po celou dobu však z knihovnice nespustí oči).

Jen taková má představa. Nezkoušeno, nepotvrzeno. Ovšem poté, co jsem viděla vyprávět příběhy, myslím, že představa dosti reálná. Takže kde začít a **jak se dopracovat k obrazu č. 2?** Své poznatky zde aplikuji na dětské čtenáře, ale určitě se dají dle fantazie využít kdekoliv a na kohokoliv. Jen je přizpůsobit vlastním, konkrétním účelům. Storytelling neboli **umění vyprávět příběhy** můžete využít při besedách, čajovnách, setkávání s dospělými čtenáři, při prezentaci, výuce

i v běžném životě.

Vyprávění příběhů je pradávny způsob komunikace využívající v procesu dorozumívání mnoha komunikačních kanálů zároveň. **Živé** vyprávění příběhů by mělo tvořit kontinuální, provázaný, přehledný a smysluplný celek.

Prostor

Vyprávět lze určitě kdekoliv, přesto je dobré do určité míry zajistit prostředí, které by naše vyprávění podtrhlo a bylo v jakémisi souladu s naším příběhem. Důležité je i načasování. Jak denní doba, tak období (např. v době adventu - vánoční příběh).

Příjemné prostředí * ani teplo ani zima * možnost pohodlně si sednout * prostor co nejvíce ochrání před vnějším hlukem a pohybem * sedět v kroužku * tlumené světlo * svíčka.

Vypravěč

Vypravěč je zprostředkovatelem příběhu. Snaží se publikum zaujmout, i když má pocit, že vybral zcela špatný příběh. I přes vytvořenou základní kostru příběhu může okamžitě reagovat a jednotlivé části přetvářet i během děje.

Vnímavý * kreativní * pohotový * kvalitní hlasový fond * ucházející vyjadřovací schopnosti * dobrá slovní zásoba * úsměv nic nezkaží * fantazie * vyzařuje pohodu * nebojí se gest.

Příběh

Vybrat vhodný příběh pro konkrétní publikum - mého posluchače. Promyslet si, o čem příběh bude, a vytvořit si jeho základní kostru. (Např. 1. v chaloupce - 2. děti jdou s tatínkem do lesa - 3. děti zůstávají samy - 4. světýlko - 5. nalézají perníkovou chaloupku - 6. setkání s ježibabou, atd. ...). Příběh se pak skládá z jednotlivých statických obrazů. Tyto obrazy se během vyprávění ožívají, animují. Vytváří se atmosféra, nálada, propojují se s našimi gesty, hlasem, výrazem.

Výběr příběhu * myslet v obrazech * obrazy rozvíjet, animovat * kostra příběhu * znát fakta * udržovat logiku * vše v příběhu má svůj důvod * hledat pohyby a gesta k slovním významům.

Posluchač

POZOR! Posluchač dokáže velice rychle odhalit nesrovnalosti v příběhu a vypravěč pak může lehko ztratit jeho důvěru.

Zaujmout * pobavit * vzdělat * podělit se o zážitek * motivovat * komunikovat.

Vyprávění má také spoustu úskalí, kterým musíme čelit a která mohou náš příběh negativně ovlivnit, jako např. tréma, nezáměr posluchače, výpadek paměti, vlastní fyzický a psychický stav, špatné načasování, únava... Možná proto je výzvou a takovým sólokaprem.

Nejsem odborník na vyprávění. Takhle jsem vnímala setkání s úžasnými vypravěči já a pokouším se o vše podělit s vámi. Navíc věřím, že tohle je relativně jednoduchá cesta za krásným příběhem.